

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Műszaki Könyvtáros Szekciójának 1970. december 18-án való létrejöttét az MKE-n belüli második szakmai szervezatként hosszú előkészítő folyamatok előzték meg, amelyek az '50-es évek végére nyúlnak vissza, miután 1959. december 9-én volt a műszaki könyvtárosok első országos szakmai értekezlete.

Ennek alapját is az képezte, hogy az 1883-és 1948 között kiválóan működött Technológiai Iparmúzeum és Szakkönyvtár megszüntetése után a Technológiai Szakkönyvtár már 1949 és 1962 között országos hatáskörű szakirodalmi tájékoztató központtá tudott válni, az 1952-ben létrehozott Országos Műszaki Könyvtár és Műszaki Dokumentációs Központ összeolvasztásával. Ebben a centrumban fogalmazódott meg a hazai műszaki könyvtárak országos hálózata megszervezésének igénye. E cél megvalósítása érdekében több miniszteri rendelet és utasítás is napvilágot látott, továbbá 1958-ban létrehozták a Műszaki Könyvtárügyi Tanácsot. Már ekkor megjelent a Műszaki Könyvtárosok Tájékoztatója, a későbbi TMT, azaz a Tudományos és Műszaki Tájékoztató. Ekkorra fejeződött be az első szakkönyvtáros tanfolyam is, ahol a résztvevők egy jelentős része felsőfokú műszaki képzettséggel is rendelkezett, és a végzetek szerencsére egyre nagyobb számban tudtak az e tájt gyorsan szaporodó szakkönyvtárakban elhelyezkedni.¹

Valójában az ötvenes évek ellen való társadalmi tiltakozás egy formájának tekinthető a társadalmi szervezetek önszerveződésen

alapuló újbóli létrejötte, melyek között is szinte az elsőként h

arcolták ki az 1935. évben megalakult MKLE egyesülete jogutódjaként a Magyar Könyvtárosok Egyesületének (MKE) 1965-ban való megalakulását.²

Ennek a nagy hagyományú társadalmi szervezetnek a kebelén beül, egy nagyon erős szakmai igény, a szakkönyvtárakban egyre nagyobb számban dolgozó műszaki könyvtárosok továbbképzési és szakmai fejlődése iránti elvárások hozták létre a zenei könyvtárosok szervezete után közvetlenül a műszaki szekciót.

A TMT (18. évf. 2. sz. 1971. 161–163 p.) így számolt be annak idején a Műszaki Könyvtáros Szekció (MKSZ) létrejöttéről:

„Kialakult egy szakképzett műszaki könyvtáros gárda, amelynek nincs állandó szakmai vitafóruma, ahol a sajátos műszaki könyvtárosi problémákat, a műszaki-gazdasági, szakirodalmi tájékoztatás aktuális könyvtárosi vonatkozású kérdéseit megvitatassa, megbeszélje. Szükséges a műszaki könyvtárosok közötti személyes szakmai kapcsolat kiépítése, ami nagy segítséget nyújthat a műszaki gazdasági tájékoztatás és könyvtárügy közös problémáinak megoldásához [...] Az MKE tagja az IFLA-nak. A szekció léte előmozdíthatja a kapcsolatfelvétel és tapasztalatcsere ügyét a külföldi országok műszaki könyvtárosaival az IFLA keretein belül és közvetlenül is. A szekció szükségesnek látja a műszaki könyvtárosok általános műveltségének bővítését, a könyvtár- és tájékoztatásügy határ területeinek, mint például a pedagógia, pszichológia stb. megismerését.”³

Az eredeti koncepciónak és működési elveknek a fenti – bár korántsem teljes – felsorolása a mai napokig helytállónak bizonyult.

Ehhez a fenti igényeken és szándékokon felül kellett olyan egyéniségek, mint az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ (OMKDK) akkori igazgatóhe-

* 2011. március 24-én a BME-OMIKK-ban ünnepelte az MKE Műszaki Könyvtáros Szekció a megalakulásának 40. évfordulóját. A konferencián elhangzott előadás szerkesztett változatát adjuk közre most.

lyettese, *Vajda Erik*, aki a XX. század második felében a magyarországi könyvtárosság egyik legmeghatározóbb személyisége és a műszaki szekció legfőbb megszervezője és alapítója volt. Így az alakuló ülésen Vajda Eriket választották meg a szekció elnökének, a titkára *Kovács Dezső*, az Építészeti Tájékoztató Központ (ÉTK) osztályvezetője, elnökhelyettes *Hartai Magda*, a Kohó- és Gépipari Minisztérium Műszaki Tudományos Tájékoztató Intézet (KGM MTI) tudományos főmunkatársa lett.

Később szintén a TMT már arról számolt be, hogy az alakuló ülésen részt vett 30 fős tagsága alig 13 hónap alatt cca. 120 főre növekedett. Ehhez az igen intenzív munka járult hozzá, amely során évi nyolc-tíz aktuális problémát megvitató tárgyalást (felkért hazai és külföldi előadókkal), fővárosi és vidéki tapasztalatcserét, szakmai kirándulást és klubrendezvényt szerveztek meg. Így már 1971-ben tájékoztatót adott ki a szekció a műszaki könyvtárosi munkafolyamatok kataszteréről, és 1971 szeptemberében már kétnapos tanácskozássra került sor Szombathelyen a regionális együttműködésről a műszaki könyvtárak között.⁴

A szekció beszámoló taggyűlését 1972 februárjában tartotta meg az OMKDK-ban. Itt került sor az első szervezeti és működési szabályzat megvitatására, a távlati munkaterv és a költségvetési irányelvek elfogadására. Március 7-én volt a vezetőségi feladatok elosztása. Igen jellemző és egyben szemléletes is, hogy kik szerepelnek ebben az elnökségben. Elnök: Vajda Erik, elnökhely-

ettes: *Hartai Magda*, *Kovács Dezső* titkár, *Csapó Györgyné* gazdasági felelős, *Billédi Ferencné* sajtófelelős és a mezőgazdasági könyvtárosok összekötője, továbbképzési felelős *Szepesváry Tamás*, a vezetőség további tagjai: *Dienes Gáborné*, *Pethes Iván*, *Poprády Géza*, *Váradi Éva*.⁵

Visszatekintve ma már elmondhatjuk, hogy az MKSZ első elnökségéből került ki az MKE elnökeinek, titkárainak és elnökségi tagjainak egész sora, akik az elmúlt 30–35 évben meghatározó személyiségek voltak és maradtak a magyar könyvtárügynek.

Vajda Erik, az MKSZ alapító elnöke, 2009 decemberében írott visszaemlékezésében így foglalta össze a műszaki szekció létrejöttének jelentőségét:

„A *Műszaki Könyvtárosok Szekciójának megalakulása azért volt jelentős, mert ezzel nem csak a műszaki könyvtárak és könyvtárosok kaptak szakmai munkájukhoz és annak módszereihez, még inkább e módszerek kialakításához és fejlesztéséhez »területet« vagyis szervezeti kereteket, hanem a szakkönyvtári lét és tevékenység egyben »létrehozta« a szakirodalmi tájékoztatás (dokumentáció, információ) kereteit is [...] A műszaki tudományos és fejlesztési tevékenységek pedig ilyenek [...] Így nem csodálható, hogy azok a könyvtárosok, de különösen a szaktájékoztatók, akik a szakirodalmi tájékoztatást elkezdték, hamar a »világra hozták« a rendszeres és visszamenőleges szakirodalmi tájékoztatási szolgáltatásokat is.»⁶*

Ezekből a szakkönyvtárosokból toborzódott össze igen gyorsan a szekció tagsága, mert nem kizárólag a műszaki terület, hanem az egészségügy, a mezőgazdaság és az alkalmazott tudományok munkatársai is igen nagy számban csatlakoztak és léptek be az MKSZ-be.

A későbbiekben is egyre növekedett a taglétszám. Ez a nagyszámú színvonalas rendezvény, vitafórum (műszaki könyvtárak berendezései – gyakorlati útmutatókkal, tanácsadással –, a könyvtári állományvédelem korszerű kérdései, restaurálás, mikrofilmzés, raktározás, az állományrevízió szakmai és jogi kérdései, információkereső rendsze-

rek, osztályozás, deskriptorok, tezaurszok) mellett annak is volt köszönhető, hogy nagy hangsúlyt helyeztek a szakmai képzésre és továbbképzésre, jól kihasználva az OMKDK hálózati és országos központi szerepéből eredő lehetőségeket. Így maga az a tény, hogy itt kapott helyet a szekció mint szervezet és hogy azóta is élvezzi az intézmény jogutódainak támogatását, ma is a BME-OMIKK-ban (Budapesti Műszaki Egyetem-Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár) van az MKSZ székhelye, igen jelentős szakmai háttérrel, biztonságot adott régen is és jelent a mai időszakban is.

Álljon itt néhány fontosabb esemény! 1973 júniusában megalakult az MKSZ-en belül az osztályozási és indexelési bizottság, melynek vezetőségi tagjai voltak: *Dienes Gedeonné*, *Hollós Miklós*, *Pethes Iván*, *Poprády Géza*, *Váradai Éva*. 1974 augusztusában a szekció 11 tagja vett részt Gothában az NDK Műszaki Könyvtáros Szervezetének továbbképző szaktanfolyamán. Az MKSZ szervezeti és működési szabályzatát is elfogadták.

A számítógépes információkereső rendszer, a SZIV felkarolása és terjesztése történt meg 1975 márciusától az SZKI-OMKDK és az MKSZ összefogásával. Ugyanennek az évnek a végén Vajda Erik elnökkel az élén újraválasztották az MKSZ vezetőségét. Folytatódott az általa vezetett szekció színvonalas fejlesztése és szervezeti kereteinek végső kiépítése. Így például megtörtént a szekció tagságának tárcák szerinti nyilvántartásba vétele. Folyamatos munkát jelentett az inaktív tagok ösztönzése és tagdíjfizetési kötelezettségre való felszólítások alkalmazása. Egyre jobban megnőtt a gazdasági felelősök szerepe és munkája. Megalakult a könyvtártechnikai és gépesítési bizottság. Elnöke *Kovács Zoltán*, titkára *Dienes Gedeonné* lett.

Az IFLA 42. közgyűlésén Lausanne-ban (1976. augusztus 22. és 28. között) elfogadták a magyar javaslatot, hogy önálló műszaki szekciót hozzanak létre a nemzetközi szervezeten belül. A magyar delegációt *Székely Sándor*, *Papp István* és *Vajda Erik* képviselte.

1978-ban döntés született arról, hogy az OMKDK-val közösen tavaszi és őszi főiskolai államvizsgára előkészítő tanfolyam induljon, miután a szekció javaslatára a főhatóság elfogadta, hogy a két és fél éves könyvtárosképzőn végzett hallgatók főiskolai diplomát szerezhessenek. Ezekkel az azóta is tartós eredményekkel zárult le az MKSZ Vajda Erik vezette első korszaka.⁷

A szekció 1978 októberében új vezetőséget választott. Az elnök *Poprády Géza*, a Szilikátipari Kutatóintézet (SZIKTI) könyvtárának vezetője lett, titkár *Rády Ferenc* az OMKDK-ból, alelnök *Bauer József* az ÉTK-ből, gazdasági felelős *Petróczy Judit*, rendezvényfelelős *Szabó Julianna*, sajtófelelős *Varga Judit*, továbbképzési felelős *Csillagné Szamosi Lia*.

Ennek az újabb időszaknak a történéseit a legjobban *Poprády Géza* 2010. január 4-én Piliscsaba-Klotildligeten elhangzott gondolatai foglalják össze:

„Az MKSZ az 1970-es éve közepétől az egyesület (MKE) szervezetei közül a létszámát tekintve a legnagyobb, tevékenységét tekintve a legaktívabb (vagy legalábbis az egyik legaktívabb) szervezet volt. A nagyságát illető elsőségére két alapvető magyarázat adható:

Az egyik az a tény, hogy az MKSZ gyűjtő szervezet volt, az ipari területen kívül a mezőgazdasági és az orvosi szakterület könyvtárosai is a szekció tagjai voltak, beleértve nem csak e területek vállalatának, intézeteinek, központi és ágazati központi szakirodalmi információs intézményeinek munkatársait, hanem a megfelelő felsőoktatási intézmények könyvtárosait is, illetve több esetben magukat a cégeket is, mint testületi tagokat.

A másik magyarázat abból következik, hogy a 70-es évekre egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy már nem csak az országos intézmények – kutató,- tervező,- fejlesztőintézetek nem nélkülözhetik a korszerű szakmai szolgáltatásokat, hanem az »egyszerű« termelő, kivitelező vállalatok különböző szintű vezető munkatársai sem. Így ez utóbbiak is létrehozták a maguk különböző szintű, nagyságú és szervezettségű információ-szolgáltató egységeit. [...] A gyakorlati tapasztalat

az volt, hogy sokkal eredményesebben működtek az ilyen kölcsönös szolgáltatások, ha az együttműködő szakemberek személyesen is ismerték egymást. [...] A hetvenes években megindult a szakmánk »gépesítése«, ami a nyolcvanas évek közepére már a mai információs lehetőségeket vetítette előre (a figyelőkarton szolgáltatástól a peremlyukkártyán, a mágnesszalagos szolgáltatásokon át a külföldi számítógépes adatbázisok igénybevételéig.) [...]

A műszaki szekció eben a fejlődéssel való lépéstartásban komoly szerepet vállalt. [...] A külföldi események, tapasztalatok megismerésében az egyesületnek, ezen belül a maga területén a szekciónak fontos szerepe volt.”⁸

Valóban egy igen intenzív tevékenységet megvalósító munkaszakasz indult be a szekció életében, és a taglétszám is az 1975. évi 428 főről 670-re nőtt 1979 decemberére a taggyűlésen rögzített beszámoló szerint.

Ebben az időben valóban szoros munkakapcsolat épül ki az NDK-ban működő műszaki könyvtárakkal, így a Drezdai Műegyetem könyvtárával, a Deutsche Bücherei és az Építésügyi Információs Iroda könyvtárával, konferenciát szerveztek Miskolcon a műszaki felsőoktatási intézmények könyvtárainak. Külön szakmai vitanapot szántak a tanszéki könyvtárak kapcsolatépítési problémáinak. Másik alkalommal, 1980-ban, a külföldi szakfolyóiratok beszerzési nehézségeinek megszüntetéséről tartottak konferenciát.

Emellett jól fejlődtek az MKE más szekcióival való kapcsolatok is. Több alkalommal került sor az MKE Társadalomtudományi Szekcióval, ezen belül a könyvtörténeti bizottsággal közös rendezvények megtartására is, például 1985-ben Miskolcon. Az OMIKK százéves jubileuma alkalmából *Data base* címmel adatbázis-konferenciát tartottak 1983-ban. Szintén jelentős volt a *COM Mikrofilm szolgáltatások az OMIKK-ban* című konferencia. Rendszeressé vált az is, hogy a műszaki szekció a nyári MKE-vándorgyűlések alkalmából külön szakmai napokat szervezett, amelyek folyamatosan nagy érdeklődésre tartottak számot. Így 1982-ben a Miskolcon megtartott XIV.

vándorgyűlés MKSZ-es programja a *Szakirodalmi információellátás helyzete és fejlesztési irányai Magyarországon* című vitanap volt.⁹

Miután az MKSZ addigi elnökét 1986-ban az MKE főtitkárává választották, a szekció élén is vezetőváltás következett be. Az új elnök *Ottovay László*, az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) főosztályvezetője, a titkár *Maurer Péter*, az OMIKK osztályvezetője lett, aki egyben az MKE ez idő tájt megalakuló tanácsának tagja, majd annak elnöke is lett. Az új vezetéssel folytatódott az a koncepció, amelyet a műszaki szekció működtetésére az alapítás idején kidolgoztak, miután az elnök is alapító tagja volt a szekciónak.

A taglétszám a ciklus kezdetén, 1986-ban 547 fő volt, 1990-re pedig 567 főre növekedett. Ez részben a szekció keretén belül 1988-ban megalakult önálló orvosi könyvtáros csoport létrejöttének is volt köszönhető, amelynek első elnöke *Benda Mária* lett.

A szakmai rendezvények helyszíne fokozatosan az OMIKK-ból az OSZK-ba tevődött át, ami újabb érdeklődő könyvtárosokat vonzott. Sűrűbbé váltak a vidéki kihelyezett programok is. Folytatódtak a közös rendezvények. Az MKE XIX. Vándorgyűlésén, Szolnokon, az MKSZ a Társadalomtudományi Szekcióval (TTSZ) együtt szervezett vitanapot és előadás-sorozatot *Információ és érték* címmel, vagy később, 1989-ben is közös rendezvény volt a TTSZ-szel a külföldi könyvek és folyóiratok beszerzéséről.

Az időszak legjelentősebb eredménye a szekció szervezeti életének rendezése volt, így az új alapszabály elkészítése, s ennek nyomán a szekció bejelentette, hogy a továbbiakban önálló jogi személyként kíván majd működni. Mind az MKE, mind az MKSZ új alap- és működési szabályzatainak elkészítésében és a rendszerváltásra való felkészítésben *Ottovay László*nak elévülhetetlen érdemei voltak, korai halála nagy veszteség volt szekciónk és az egész magyar könyvtárügy számára.

A rendszerváltás idején, azaz 1990 decemberében, az MKSZ is új vezetőséget választott, *Teveli Mihályné* lett az elnök (Kopint-Datorg) és *Balogh Margit* az

OMIKK-ból a titkár, Maurer Péter pedig az MKE Tanácsában képviselte a műszaki szekciót. Miután alapvető célkitűzés volt a mindig nagyszámú inaktív tagság bekapcsolása a rendezvényekbe és a szervezeti életbe, új eszközként megszületett a szekció írásos tájékoztató kiadványa, az MKSZ Híradó, amelyet tagjainknak eljuttattunk évente négy, de szükség esetén hat alkalommal is. Ez a jól bevált tájékoztatási eszközünk azóta is folyamatosan működik.

Annál is inkább szükség volt erre, mert minden megváltozott a korábbiakhoz képest, így a szekció fő tagsági hányadát kiadó nagy-, közép- és kisvállalatok igen nagy számban szűntek meg vagy kerültek összevonásra, átszervezésre. Ennek következtében a tagságunk létszáma rohamosan lecsökkent. 1988 és 1990 között 263 egyéni tagból 192-en jelentkeztek vissza. Így az állások figyelemmel kísérése is feladattá vált. Ugyanakkor sajnos a tartósan nem fizető tagoktól is meg kellett válnunk, az önálló jogi személyiséggel együtt járt a szigorú pénzügyi gazdálkodás bevezetése is. Megalakultak az ellenőrző bizottságok, szekciónknál ezt a szerepet ekkor *Jáki Éva* töltötte be, aki e téren már külföldi tapasztalatokkal is rendelkezett.

A szekció folytatta szakmai tájékoztatási tevékenységét, és továbbra is élen járt a számítógépesítés, a számítógépes könyvtári rendszerek elterjesztésében. Ehhez növekedett a külföldi tapasztalatcserére kiküldöttek száma, és több tanulmányutat is szerveztek.

Számos új típusú rendezvény megtartására is sor került, amelyet nagy hazai és külföldi műszaki cégek támogattak. Ezek közül néhányat sikerült testületi tagként bevonni a szekció életébe, így a Kopint-Datorgon kívül a Medinfó és a Minerva Könyv- és Lapterjesztő cégeket is.

Jelentős esemény volt szekciónk életében, hogy a mezőgazdasági könyvtárosok önálló csoportot alakítottak a szekción belül, majd 1991-től létrehozták saját szekciójukat, amellyel azonban azóta is szoros együttműködést és szakmai munkakapcsolatot tartunk fel.

A szekció irányítását 1994-től *Koltay Tibor* vette át mint az MKSZ megválasztott

elnöke, a titkár Balogh Margit maradt. Az MKE tanácsi képviseletét változatlanul Maurer Péter látta el. Erre a korszakra a kiszélesedő szakmai körök aktivizálódása volt a jellemző, egyre több közös rendezvény megtartására került sor a korábban a mi szekciónkban működött Mezőgazdasági Szekcióval. Két alkalommal a vándorgyűléseken együtt szerveztük meg a programunkat. 2005-ben Egerben például *A könyvtár és gazdája* címmel.

„A szekción belül az orvosi csoport aránylag önállóan működött. Részt vettünk a Budapesti Könyvfesztivál Könyvtáros Klubjában folyó programok kialakításában, lebonyolításában.

A szervezetiünk legfontosabb felismerése az volt, hogy az internet nagyon fontos szerepet fog játszani a tájékoztatásban és az információknak a felhasználókhöz való eljuttatásában – írja Koltay Tibor visszaemlékezésében. – 1995-ben a Műszaki Szekció az MKE közreműködésével: Mit nyújt a könyvtáraknak az internet? címmel országos konferenciát szervezett. Ugyanebben az évben került sor a Mezőgazdasági Szekció, a Műszaki Szekció Orvosi Csoportja és a GATE Központi Könyvtára szervezésében a Holland–Magyar szimpóziumra. Ugyancsak nemzetközi részvétellel került sor 1996-ban az Orvosi Könyvtáros Csoport országos rendezvényére Merre tovább orvosi könyvtárak címmel. Az Ausztriába, Lengyelországba stb. szervezett utak mellett támogattuk a tag

jaink részvételét az angliai Hatfieldben rendezett Libtech International 96 konferencián.

Mindez azt mutatja, hogy a szekció profiljához illeszkedő kérdések mellett jelentős figyelmet kaptak a nemzeti könyvtári szolgáltatások, a könyvtáraink szélesebb körét érintő kérdések és kiemelten az információs társadalom problémái.”¹⁰

A szekció szervezeti élete területén is nagyon fontos és hosszú távra kiható pozitív személyi változás következett be, miután 1994-től *Fenyves Márta* lett az MKSZ gazdasági felelőse, aki nagy szakismerettel, ambícióval és rátermettséggel rendelkezett a pénzügyek rendezése területén. Rá is voltunk szorulva a tagdíjügyeink „rácba szedésére”, s ez mint folyamatos küzdelem azóta is alapvetően biztosítja működésünk feltételeit.

A Műszaki Szekció 1998 végétől Balogh Margitot, a Pethő Intézet könyvtárvezetőjét választotta meg elnöknek, és *Bakos Klára*, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE) könyvtárának vezetője lett a titkár.

Erre az időszakra esik az MKE igazán nonprofit szerevezetté, kiemelten közhasznú egyesületté való átalakulása. Ennek az alapszabályokban szükséges változtatásait Ottovay László szekciós tagtársunk már mint az MKE főtitkára dolgozta ki 2000 és 2001 között.

Szekciónk vezetősége éppen a tagsági viszonyok rendezése érdekében döntött úgy, hogy váljunk meg a tartósan nem fizető tag-

társainktól. Így taglétszámunk 200 fő alá esett.

Ugyanakkor a régi hagyományok megőrzésére törekedett a szekció, színvonalas rendezvények születtek mind az informatika területén, mind a könyvtáros kollégáink szakmai fejlődését szolgáló kérdésekben. Ezek közül is kiemelkednek a Könyvfesztivál Könyvtáros Klubjában életre hívott vitadélelőttök, így 1999-ben *Könyvtárosképzés a hazai felsőoktatásban* címmel. A Társadalomtudományi Szekcióval közösen megszervezett eseményen az összes hazai egyetem és főiskola könyvtáros tanszékének képviselői részt vettek. Szintén közös rendezvény volt a TTSZ-szel az elektronikus dokumentumok avulásáról az OSZK-ban tartott könyvtári állományvédelmi szakmai nap. 2000-ben Esztergomban volt komoly sikert aratott programja szekciónak a tudomány múltjáról és a jelenben való szerepéről.

Kiemelkedő esemény volt 2000 decemberében (még a régi OMIKK épületében) az MKSZ megalakulásának 30 éves jubileumi emlékülése, amelyről videofilm is készült, a régi tagjainkat is megörökítve.

Nagyon jelentősek voltak a külföldi tanulmányutak is, így 2001-ben Olaszországba, Horvátországba, de különleges élményt nyújtott a révkomáromi erőd építészeti emlékeinek szakvezetéssel történő megtekintése is.

Ezek az utakon ugyanis 40–50 tagtársunknak tudtunk új ismereteket és esztétikai élményeket biztosítani.

Az OSZK 200 éves fennállására rendezett ünnepségeken is fontos szerepet vállalt szekciónk előadások tartásával.

Komoly és jelentős rendezvényeket tartott szekciónk évente közösen a ZMNE-vel a tudomány napi konferenciák keretében, így 2002. november 20-án *Mit ér az ember, ha könyvtáros?* címmel.

2002. december 9-én, a szokásos Luca napon beszámolt az MKSZ vezetése a négyéves munkájáról, eredményekről, gondokról. Balogh Margit további négy évre folytathatta elnöki munkáját, szekciónk titkárává *Nagy Zoltánt* (OSZK) választották meg.¹¹

Az új vezetőségbe olyan tagok is kerültek, akik a rendszerváltás utáni „mélyrepülés” után már megerősödő vagy újból prosperáló hazai nagy- és közepes vállalatokat is képviselték. Ezek elsősorban a gyógyszeripari, az informatikai, a távközlési vállalatokat és az egészségügy intézményeit, illetve az azokat ellátó cégeket képviselték. Ezért újra szerevezésre kerülhettek a vállalati könyvtárakról, információs központokról tartandó felmérő és értékelő találkozók is.

Ugyanakkor gesztorintézményünk, az OMIKK is jelentős változáson esett át. Régi székházából átköltözött és összeolvadt a BME szintén nagy hagyományú könyvtárával a műegyetemen, s BME-OMIKK néven kezdte újra működését.

Már 2003 februárjában közösen megszervezett szakmai nap keretében ismerkedhettünk meg *Az EU-s információs szolgáltatások a BME OMIKK-ban* című könyvtárbevezetőn a felújított intézménnyel. A házigazda *Fonyó Istvánné* főigazgató volt.

Izgalmas bemutatókra is sor került, mint a *CD-ROM-ok a tudománytörténet és az oktatás szolgálatában* című.

Tovább folytatódtak a már jól bevált ismétlődő rendezvényeink, mint az MKSZ szakmai programokkal való részvétele a Könyvfesztiválon, vagy az MKE vándorgyűlésein való szekciós szereplés. 2003-ban Nagykanizsán például a Zenei Szekcióval közösen rendeztünk szakmai napot. A *dokumentumtermelő könyvtár* címmel az OSZK Erkel-gyűjteményét illetve az egyes darabokról készült másolatokat, hasonmás kiadásokat mutattuk be.

Ugyanakkor az MKSZ orvosi csoportja és a Magyar Orvosi Könyvtárak Szövetsége (MOKSZ) Sopronban a Nyugat-magyarországi Egyetem Központi Könyvtárában tartott szimpóziumot *Együttműködés a szakkönyvtári elektronikus tájékoztató szolgáltatásokban* címmel.

Mindemellett rájöttünk arra is, hogy a nagy modernizálások mellett hagyományos hungarica értékeinket is meg kell mentenünk a jó és modern műszaki tudásunk és eszközparkunk segítségével. Ezért a szekció titkára programot dolgozott ki a határainkon túl lévő könyvtári és más közgyűjtemények,

építészeti értékek szakmai utakon való meglátogatására.

E ciklusban így eljutottunk Szlovéniába, a Muravidékre, Muraszombat és Lendva környékére. Külön utat szervezett a szekciónk Ady és Arany János nyomában a Partiumba, az irodalmi emlékhelyek városait és községeit felkeresve. Később dél-lengyelországi úton vettünk részt Krakkó, Tarnow környékén.¹²

Megkezdjük a vállalati könyvtárakkal folytatott beszélgetéseket, felkeresve a Matáv információs központját, majd többek között a MÁV Dokumentációs Központjában tartottunk vitanapot.

Folytattuk a ZMNE-vel közös tudomány napi konferenciáink megszervezést, így a *Tudománymetria* című országos szimpóziumról, később pedig az információgazdálkodás és -menedzsment témájában tartott országos szakmai nap sikeréről számolhatunk be a rendszeresen megjelenő MKSZ Hírlevél soron következő számában.

2006. december 13-án, valóban Luca napján került sor az MKSZ taggyűlésére, ahol Balogh Margit a két ciklus alatti tevékenységéről megtartotta beszámolóját. Ebből idézek:

„A 2003–2006 közötti esztendő [...] szintén többfajta tanulsággal szolgálhatunk. Ezt mutatják a különböző könyvtáros szervezetek rendezvényei, az országos szakmai megmozdulások, mint pl. az MKE jubileumi programja az országházban, a nagy könyvmozgalom, a könyvfesztivál, a vándorgyűlés, és az ország nagy és a legkisebb könyvtáraiban is megrendezett programjaink, amelyek egyúttal a szakmai szervezetek fontos közéleti tevékenységét, jelentőségét is megmutatták és megerősítették. Szekciónk társulva a Bibliográfiai Szekcióval magas állami kitüntetésre terjesztette fel Vajda Eriket [...] – aki hajdanán szervezetünk alapító elnöke és az OMIKK osztályvezetője volt – 75. születésnapja alkalmából. Ennek nyomán megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét. Egyben szekciónk egy országos konferenciával is köszöntötte egykori elnökünket. *Hogyan lesz egyformán közel a világ minden pontja?* címmel az OSZK-ban

*Az információkereső nyelvek mai világáról szóltak az előadások, amelyeket igen nagy érdeklődés kísért a szakma minden részéről.*¹³

Ezek után az MKSZ elnökének Nagy Zoltánt (OSZK) választotta meg a taggyűlés. Az új titkár Kovács Beatrix lett az Egészségügyi Stratégiai Kutatóintézet (ESKI) Könyvtárából.

A ciklusra vonatkozó koncepció lényegét abban lehet összefoglalni, hogy az új vezetés legerősebb törekvése arra összpontosít, hogy a műszaki, természettudományos, orvosi, vállalati könyvtárakat ért drámai csökkenést megállítsa és, ha lehet, a tagság létszámát, ha szerény mértékben is, de növelje. Ennek érdekében azt a stratégiát választotta, hogy az aktív tagságnak igyekszik biztosítani a továbbképzési lehetőségeket, továbbá olyan programokat tervez, amelyek érintik és érdeklik őket, ugyanakkor folytatni kívánja a határainkon túl élő könyvtárosok bevonásával olyan szakmai utak szervezését, amelyek elősegítik a Kárpát-medencében fellelhető szellemi, kulturális, szakmai és épített értékeink megismerését és támogatják azok megőrzését.

Ennek érdekében a ciklus alatt két nagy országos szakmai konferencia megszervezését vállalta fel és valósította meg a szekciónk.

Így 2007. október 26-án *A web-2. alkalmazásának kérdései a könyvtárakban* címmel, mely talán az első hazai nagy összefoglaló seregszemléje volt a témakörnek, 2009. június 18-án pedig *A vállalati könyvtárak jelenlegi helyzete* címmel egy országos felmérés tapasztalatait foglalta össze az országos konferenciánk. Mindkét alkalommal a nagy érdeklődés miatt megtelt az OSZK nagy előadóterme (lásd az erről megjelent cikkeket).

Szintén kiemelten kezeltük az évenként két alkalommal megszervezett vállalati és intézményi műhelybeszélgetések immáron jól kialakult sorozatát, amelyeken egy-egy, a szakmát jelenleg érdeklő témát vitattak meg a résztvevők.

Az évenként összeállított gazdag eseménynaptárunk, amely elérhető az MKE Honlapján és a nemsokára beinduló MKSZ-

honlapon is, rávilágít arra, hogy évenként visszatérően milyen jelentős rendezvényeket tartottunk meg. Ilyenek a Könyvfesztiválon való önálló szakmai napunk programjai, amelyek kertében néhány olyan könyvet mutattunk be, amelyet tagjaink vagy a szekcióhoz kötődő szerzők alkottak. Így *Gazda István* tudománytörténeti munkáit, a *Magyar Fürdőalmanachot*, a *Délvidéki Képzőművészeti Lexikont*, a Vajdasági Helyismereti Társulat kiadványát, a *Memento* kötetet, *A délvidéki magyarság válogatott történeti és honismereti bibliográfiáját*, vagy a neves erdélyi irodalmi folyóiratról, a *Pásztortűzről* készített összefoglaló kötetet.

Folytattuk szakmai tapasztalatszerző tanulmányutjainkat a Kárpát-medencében: 2007-ben a Felvidékre, 2008-ban a Délvidékre és Erdélybe, a Székelyföldre, míg 2009-ben a Kárpátaljára látogattunk el. Ez utóbbi olyan tapasztalatot is hozott, hogy feltétlenül segítenünk kell az elárvult és a létezés határait súroló helyi magyar könyvtárakon.

Így a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Pedagógiai Főiskola könyvtára mellett gyűjtést szerveztünk a Munkácson lévő, Zrínyi Ilonáról elnevezett magyar városi könyvtár számára is.¹⁴

Ugyanakkor a különböző szakterületeken működő könyvtári programokról sem feledtünk meg, így nagyon eredményes programok zajlottak le az Orvosi Könyvtárosok Csoportja szervezésében. Évenként részt vettünk az *Informatio Medicata* rendezvénysorozaton.

Ugyancsak kiemelten kezeltük és évenként közösen szervezte meg a szekciónk és a ZMNE a tudomány napi országos konferenciákat, ahol több fontos téma megvitatására az ország legkülönbözőbb részeiből gyűlt össze a hallgatóság. Több alkalommal tartottunk közös rendezvényt társszekcióinkkal, így jelesül a Bibliográfiai Szekcióval is, sikeres szakmai napunk volt például a Corvinus Egyetem új könyvtárának és szolgáltatási rendszereinek megismertetése céljából.

Nagyon jók voltak a hazai fő intézményeinkben szervezett szakmai napok is, így a Budapesti Műszaki Főiskolán, amely ma

már Óbudai Egyetemenként működik, a KSH Könyvtárban, az ESKI-ben, s talán a legrendszeresebben a gesztorintézményünkben, a BME-OMIKK-ban szervezett közös programjaink.

Az aktív tagságon túl komoly jelentősége van annak, hogy nagyszámú és igen aktív nyugdíjas tagjainkat is megtartsuk és részükre megfelelő rendezvényeket biztosítsunk. Ezért évente rendezünk az OSZK-ban színvonalas nagy kiállításokat (*Magyar bibliák, Magyar nyelvemlékeink*), amelyek szakértő vezetőikkel való élvezetes és érdekes megtekintése után egy-két órás társalgásra hívtuk meg idősebb kollégáinkat a nemzeti könyvtár társalgójába, amelyeken igen sokan szoktak részt venni.

A korszakot a szekciónk irattárát és ügymenetét is rendbe tevő titkárunk, Kovács Beatrix egyik évi beszámolójában leírtak jellemezhetik a legjobban:

„Rendezvényeinkkel igyekeztünk megszólítani tagságunkat. Voltak olyan rendezvényeink, ahol egy-egy speciális csoportot szólítottunk meg. Például a Műhelybeszélgetések a vállalati könyvtárakról, Orvos/Egészségügyi konferencia, vagy a nyugdíjas tagjainknak szervezett vezetéssel biztosított bemutatók, utána beszélgetések. Minden programunk iránt nagy volt az érdeklődés. Minden évben jelentős részvétellel rendeztük meg a könyvfesztiváli és vándorgyűlési programjainkat. A határon túli magyar könyvtárak és könyvtárosok munkájának, gondjainak megismerését szolgálták a tanulmányútjaink. Az egynapos hazai szakmai kirándulások folytatására is igény van. Sikeres volt a Debrecenben és Pécsen tett utunk. A tagság szakmai fejlődéséhez, képzéséhez is igyekeztünk hozzájárulni.”¹⁵

Az MKE által szervezett különböző nyelvi, szakmai, informatikai tanfolyamok mindegyikén ott lehettek tagjaink.

Ahhoz, hogy mindez megvalósuljon, folyamatosan törekedtünk a minél jobb, gyorsabb hagyományos és elektronikus tájékoztatási formák igénybevételére. Ennek leghatékonyabb formája a MUSZKON nevű levelezési és hírközlő fórumunk, amely minden interneteléréssel rendelkező tagtársunkhoz eljut. Ugyanakkor már az 1980-as évek

óta szórványosan, de az 1990-es évektől rendszeresen megjelentetjük tájékoztató kiadványunkat, az MKSZ Híradót, amelynek legkevesebb négy, de van, hogy nyolc száma is megjelenik évente. Ezt korábban több száz példányban is szétküldtük. Anyagi és olvasási szokásbeli változások miatt ma már elsőként elektronikusan adjuk közre a Muszkon Hírfórumunkon, és a nagyobb események alkalmával a Kataliston is. Látva az egyre nagyobb igényt a gyors tájékozódás iránt, már dolgozunk azon is, hogy az MKSZ-nek önálló honlapja legyen, amely az MKE ilyen elérhetőségén keresztül minden tagtársunknak közvetlenül is hozzáférhetővé fog válni. Ugyanakkor a számítógépes lehetőségekkel nem bíró tagjainknak 50–80 példányban kinyomtatva most is postai úton küldjük meg.

Törekszünk arra is, hogy miután szekciónk tagjai között tudhattuk és tudhatjuk a magyar könyvtáros szakma jeles oktató és vezető személyiségeit, irodalmi, szakírói publikációikat minél szélesebb körben hozzáférhető tegyük, erre is fel kívánjuk használni a honlapunkat.

Továbbá a Műszaki Szekció megalapításának 40. évfordulójára a CD-ROM összeállításunk mellett önálló kötet megjelentetésével és egy szakmai konferencia megrendezésével is készülünk. Ennek érdekében 2009 decemberében előkészítő szakmai konzultációt tartottunk, amelyen részt vett Vajda Erik alapító elnökünkön kívül

Poprády Géza, Maurer Péter, Balogh Margit, Nagy Zoltán. Kovács Dezsővel, az MKSZ első titkárával is több alkalommal egyeztünk. Mindnyájan írásos visszaemlékezéseik eljuttatásával is szívesen hozzájárultak mind a szekciónk 40. évfordulójára, mind az MKE 75. éve alkalmából készült jubileumi kötet minél jobb és gazdagabb megjelentetéséhez. Megemlékeztünk két, már sajnálatosan köztünk nem lehető, elhunyt szekciós vezető társunkról, Ottovay Lászlóról és Rády Ferencről is.

Gondolatban összeszámoltuk azt is, hogy milyen sok tagtársunk kapott jelentős kitüntetéseket az elmúlt évtizedekben, így MKE vagy Bibliotéka Emlékérmét, Szinnyei- és Széchényi-díjat. Kollégáink nevét emlékkötetünk erre szánt rovatában soroljuk fel.

Amikor arra hívjuk fel fiatal kollégáink figyelmét, hogy miért is érdemes éppen a műszaki könyvtárosok szakmai szervezetének munkájában részt venni, minden szerénytelenség nélkül elmondhatjuk, hogy ha szekciónk első tíz évének vezetőségi tagjait számba vesszük, szinte mindenkit alkalmasnak talált tagságunk arra, hogy később az MKE elnöke, elnökhelyettese, főtitkára vagy elnökségi tagja lehessen. Az eddig elért szakmai eredményeink mellett erre is tisztelettel és jó érzéssel gondolhatnak jelenlegi és jövőbeli tagtársaink.

A legjelentősebb eredménynek azonban azt tartjuk, hogy a fentiekben leírtak alapján erőfeszítéseink nem voltak hiábavalóak ab-

ban a tekintetben sem, hogy az MKSZ a kezdetek óta az MKE legnagyobb létszámú szekciója volt, és az is maradt. Igaz ez akkor is, ha a csúcsidők tagsági létszámára már csak mint szép emlékre gondolhatunk. Viszont ha azt vesszük figyelembe, hogy a '90-es évekbeli mélypontok után, amikor szinte minden szervezet elvesztette tagságának hatvan s egyes helyeken nyolcvan százalékát, az a tíz-tizenöt fős növekedés, amelyet az elmúlt hosszú évek munkája eredményezett, jó előremutató jelnek tekinthető a jövő könyvtárosaira nézve. ■

Jegyzetek

¹ A Magyar Könyvtárosok Egyesülete ötven évének kronológiája 1935–1985. (Összeáll. Küntler Ferenc, Somkúti Gabriella, Kovács Dezső) Bp., 1985. 41–46. p.

² Móra László: Az Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ története (1883–1949), Bp., OMK, 1980. 35–37. p.

³ Balogh Margit: A Műszaki Könyvtáros Szekció működése 1970–1990 között. (Szakdolgozat) Bp., 1991 (?). Bp., KMK, 7. p.

⁴ Balogh Margit im. 12. p.

⁵ A Magyar Könyvtárosok Egyesülete ötven évének kronológiája im.

⁶ Vajda Erik: A Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) Műszaki Könyvtáros Szekciójának születése és munkája. Alcsútdoboz, 2009. dec. 4. 1. p. (MKSZ irattár)

⁷ A Magyar Könyvtárosok Egyesülete ötven évének kronológiája, im.

⁸ Poprády Géza: Az MKE Műszaki Könyvtáros Szekciója történetéhez az 1970–80-as évek fordulóján. Piliscsaba-Klotildliget, 2010. jan. 4., 1–2. p.

⁹ Poprády Géza: Beszámoló az MKE Műszaki Könyvtáros Szekciójának 1979–1982. évi tevékenységéről. Bp., 1982. nov. 22., 8. p. (MKSZ irattár)

¹⁰ Koltay Tibor: Internet és önazonosság. Elnöki beszámoló az MKSZ 1994–1998 közötti munkájáról. Bp., 2009. dec. 21. 1–2. p. (MKSZ irattár)

¹¹ Földi Erika: Az MKSZ kronológiája 1990–2009 között. Bp., 2009. dec. 20. (MKSZ irattár)

¹² Nagy Zoltán: Titkári beszámoló a Műszaki Könyvtáros Szekció 2005. évi munkájáról. Bp., 2005. dec. 11. (MKSZ irattár)

¹³ Balogh Margit: Elnöki beszámoló az MKSZ 2002–2006 között végzett tevékenységéről. Bp., 2006. dec. 13. (MKSZ irattár)

¹⁴ Nagy Zoltán: Elnöki beszámoló az MKSZ 2009. évi tevékenységéről. Bp., 2009. dec. 14.

¹⁵ Kovács Beatrix: Titkári beszámoló a Műszaki Könyvtáros Szekció 2009 évi munkájáról. Bp., 2009. dec. 12. (MKSZ irattár)